

Włócznik

Rada młodzieżowa

Agata Augustynowicz

Publikacja została opracowana w ramach wdrażania polityki młodzieżowej m.st. Warszawy.

**fundacja
pole dialogu**

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

Agata Augustynowicz

O młodzieżowych radach funkcjonujących przy instytucjach kultury

Funkcjonowanie młodzieżowych rad przy jednostkach samorządu terytorialnego stanowi temat szeroko podejmowany przez podmioty zaangażowane w politykę młodzieżową; posiada własny status prawny i jest uregulowany ustawowo[1]. W przypadku młodzieżowych rad działających przy instytucjach kultury, które sukcesywnie zwiększają swoją popularność jako narzędzie partycypacji społecznej i obywatelskiej, sprawa nie jest już tak oczywista. Instytucje zainteresowane powołaniem młodzieżowej rady transponują rzecz jasna pewne założenia funkcjonujące przy jednostkach samorządu terytorialnego.

[1] Zob. Ustawa o samorządzie gminnym, Ustawa o samorządzie powiatowym, Ustawa o samorządzie województwa oraz Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Młodzieżowa rada przy instytucji kultury – czym jest?

Młodzieżowa rada to przede wszystkim ciało konsultacyjno-doradcze, powoływane przy danej instytucji w celu włączenia reprezentacji młodzieży w jej aktywne współtworzenie. Na szczeblu samorządowym pozwala na włączenie młodzieży do procesu uchwałodawczego, w tym jego szeroko rozumianego inicjowania, oraz opiniowanie i współpraca przy tworzeniu dokumentów realnie wpływających na sytuację młodych w danym regionie. Młodzieżowe rady istniejące przy instytucjach również stanowią grupę inicjatywną, ale zakres ich działania jest uzależniony od charakteru i specyfiki danej organizacji.

W Polsce najczęściej można spotkać się z młodzieżowymi radami funkcjonującymi przy muzeach. Pierwszym takim organem była Młodzieżowa Rada Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, powołana w 2016 roku. Był to projekt innowacyjny, zakładający regularną współpracę grupy młodzieży z Muzeum, które było wówczas w trakcie projektowania siedziby oraz znajdującej się w niej wystawy stałej.

Jak można przeczytać na stronie Fundacji Rodziny Józefa Piłsudskiego:

Rada to innowacyjna wśród instytucji kultury forma wychodzenia naprzeciw potrzebom odbiorcy. Zakłada nie tylko badanie potrzeb, ale też partycypację w procesie tworzenia oferty edukacyjnej, a przede wszystkim w projektowaniu wystawy stałej. Jest to sygnał, że młodzież zapraszamy nie tylko do zwiedzania przyszłej ekspozycji i korzystania z oferty muzeum, ale dajemy jej możliwość realizacji własnych wizji, aby w przyszłości to ona mogła kontynuować misję muzeum[2].

Obecnie (stan na grudzień 2024 r.) w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku działa już IV kadencja MRM. Od 2016 roku radne i radni poszczególnych kadencji wraz z pracowniczkami i pracownikami instytucji zrealizowali szereg inicjatyw edukacyjnych i artystycznych skierowanych do szerokiej publiczności, w tym do grupy rówieśniczej. Młodzież miała także szansę uczestniczyć w licznych warsztatach, w trakcie których zdobywała wiedzę i dodatkowe umiejętności w zakresie działania na rzecz społeczności lokalnej i pracy projektowej.

[2] Młodzi dla muzeum – muzeum dla młodych, Fundacja Rodziny Józefa Piłsudskiego, <https://jpilsudski.pl/mlodzi-dla-muzeum-muzeum-dla-mlodych/> [dostęp: 20.12.2024].

Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku stało się inicjatorem nowego trendu w edukacji muzealnej. W jego ślad poszły kolejne instytucje. Wśród nich są:

- Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku (od 2020 r.);
- Muzeum Fotografii w Krakowie (od 2021 r.);
- Muzeum – Dom Rodziny Pileckich w Ostrowi Mazowieckiej (od 2021 r.);
- Muzeum Historii Polski w Warszawie (od 2023 r.)
- Muzeum Dom Rodzinny Jana Pawła II w Wadowicach (od 2024 r.)

Z czasem pojawiła się potrzeba przeniesienia muzealnego wzorca na inne instytucje: biblioteki, ośrodki kultury czy teatry. Wśród tych ostatnich warto zwrócić szczególną uwagę na wspomniany wyżej Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu, który w 2021 roku powołał pierwszą Teatralną Radę Młodych.

Młodzieżowa rada – jak zacząć?

Młodzieżowe rady przy instytucjach z reguły nie powstają z bezpośredniej inicjatywy młodzieży, lecz organizacji zapraszającej młodych ludzi do wzięcia udziału w procesie rekrutacyjnym (w niektórych przypadkach nazywanym konkursem). Nie istnieją konkretne wytyczne co do sposobu przeprowadzania rekrutacji. Zwykle chętni wypełniają krótki formularz w formie online oraz odpowiadają na pytania rekrutacyjne. W niektórych przypadkach instytucje decydują się na zadanie konkursowe. Przykładem może być Muzeum Historii Polski, które osobom kandydującym do rady młodzieżowej zleca stworzenie koncepcji projektu lub wydarzenia skierowanego do młodzieży, nawiązującego do wybranego wydarzenia historycznego[3]. Częściej jednak zdarzają się pytania dotyczące doświadczeń i zainteresowań młodych osób. Specyfika pytań w dużej mierze uzależniona jest od profilu działania danej rady.

[3] Regulamin Młodzieżowej Rady Muzeum Historii Polski w Warszawie, Muzeum Historii Polski, <https://muzhp.pl/edukacja/grupa-docelowa/mlodziez/mlodziezowa-rada-muzeum> [dostęp: 20.12.2024].

W formularzu zgłoszeniowym do MRM Józefa Piłsudskiego w Sulejówku pojawiają się między innymi następujące pytania:

- *Dlaczego chciałbyś/chciałabyś dołączyć do Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku?*
- *Jakie masz zainteresowania?*
- *Do jakiego muzeum chciałbyś/chciałabyś się wybrać i dlaczego?[4]*

Nieco inny zestaw pytań otrzymali chętni do dołączenia do pierwszej kadencji Teatralnej Rady Młodych funkcjonującej przy Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu:

„Teatr mój widzę – ogromny?” Niech to pytanie, wywiedzione ze słów Wyspiańskiego, stanie się przyczynkiem do Twojej opowieści o własnej wizji teatru: jakiego teatru byś chciał/a? Czy teatr odpowiada na pytania, czy je zadaje? Jaki rodzaj repertuaru wzbudziłby Twoje zainteresowanie?[5]

[4] Młodzieżowa Rada Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, <https://muzeumpilsudski.pl/edukacja/mlodziejowa-rada-muzeum-jozefa-pilsudskiego-w-sulejowku/> [dostęp: 20.12.2024].

[5] Teatralna Rada Młodych, Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu, <https://teatropole.pl/teatralna-rada-mlodych/> [dostęp: 20.12.2024].

Ponadto do zgłoszenia powinny zostać dołączone następujące dokumenty:

- zgoda na przetwarzanie danych osobowych oraz zgoda na wykorzystanie wizerunku (w przypadku osób niepełnoletnich wypełnione i podpisane przez opiekuna prawnego);
- zgoda na udział w radzie (w przypadku osób niepełnoletnich wypełnione i podpisane przez opiekuna prawnego);
- zdjęcie kandydatki/kandydata (niezbędne do legitymacji członkowskiej, wymagane przez niektóre instytucje);
- informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych kandydatki/kandydata oraz opiekuna prawnego.

Sam proces rekrutacji zwykle przebiega następująco:

- 1** Na stronie internetowej instytucji oraz w mediach społecznościowych opublikowana zostaje informacja o rekrutacji. Wskazane jest również przekazanie jej do szkół i uczelni, żeby jak najszerzej dotrzeć do osób zainteresowanych. W informacji powinna być zawarta m.in. forma zgłoszenia (link do formularza; pytania, na które należy odpowiedzieć; niezbędne dokumenty lub wymagania odnośnie zdjęcia, które należy dołączyć itp.), ostateczna data przyjmowania zgłoszeń, a także odnośnik do regulaminu lub statutu rady.
- 2** W niektórych instytucjach przeprowadzane są rozmowy rekrutacyjne z wybranymi kandydatkami/kandydatami.
- 3** Następuje wytypowanie radnych.
- 4** Przekazana zostaje informacja o zakwalifikowaniu do rady, a także zaproszenie na wydarzenie inauguracyjne.

W wielu przypadkach, jak np. w Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, radne i radni podczas spotkania inauguracyjnego składają ślubowanie:

Ślubuję uroczyście obowiązki radnego Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku sprawować rzetelnie i uczciwie oraz godnie reprezentować instytucję kultury, mając na względzie dobro Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku[6].

Po złożeniu ślubowania radne i radni otrzymują legitymacje członkowskie, upoważniające ich do bezpłatnego wejścia na wystawę (wraz z osobą towarzyszącą) oraz niektóre wydarzenia muzealne. Coraz częściej radne i radni mogą także korzystać z wybranych wydarzeń innych instytucji, z którymi Muzeum współpracuje.

Młodzieżowa rada – zasady funkcjonowania

Zasady funkcjonowania rady działającej przy instytucji regulowane są przez wewnętrzne dokumenty – regulaminy lub statuty.

[6] Regulamin Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, <https://muzeumpilsudski.pl/regulamin-mlodziejowej-rady-muzeum-jozefa-pilsudskiego-w-sulejowku/> [dostęp: 20.12.2024].

Zawsze są one spójne z ogólną misją danej organizacji i dostosowane do profilu jej działalności. Często już na etapie zgłoszenia należy złożyć deklarację zapoznania się z treścią takiego dokumentu.

Najważniejsze zagadnienia, które powinny zostać poruszone w regulaminie/ statucie:

- zasady działania rady oraz jej zadania;
- zasięg działania rady (np. lokalny, wojewódzki, ogólnopolski) oraz czas trwania kadencji (rok, dwa, trzy);
- rola koordynatorki/koordynatora;
- sugerowana liczba członków rady oraz ich wiek;
- sposób powoływania radnych, przeprowadzania wyboru prezydium, odwoływania radnych itp.;
- sposób organizowania spotkań oraz ich częstotliwość, zasady występowania z pomysłami;
- informacje na temat budżetu.

Trudności

Każdorazowo współpraca z młodzieżą stanowi wyzwanie zarówno dla samej instytucji, jak i koordynatorki_a. Dzieje się tak z wielu powodów.

Młodzi ludzie, wkraczający powoli w etap dorosłości, stanowią grupę niezwykle różnorodną, która podlega bardzo dynamicznemu rozwojowi. Taka jest też często praca młodzieżowych rad, których chęci i pomysły bywają zmienne. W warunkach funkcjonowania instytucji – ograniczanej przez harmonogram zaplanowanych działań i wydarzeń – zmienność ta bywa utrudnieniem. Dlatego też podejmując się pracy z radą, warto nastawić się na pewną elastyczność i otworzyć się na szukanie nieoczywistych rozwiązań.

Według osób koordynujących działania rady[7] najwięcej trudności może sprawiać:

- ustalenie terminów spotkań (tu pomocnym rozwiązaniem może być ułożenie stałego harmonogramu);
- zbyt dużo obowiązków wśród młodzieży, a co za tym idzie trudności z wywiązywaniem się z powierzonych zadań (pomaga świadome dzielenie się obowiązkami);
- komunikacja (tu warto od początku podjąć próbę znalezienia odpowiedniego narzędzia do kontaktu).

[7] Wnioski wyciągnięte z rozmów z koordynatorkami młodzieżowych rad.

Bywa też, że trudność stanowią ograniczenia budżetowe, procedury regulujące pracę instytucji lub obawy, które powstrzymują koordynatorkę/koordynatora przed przekazywaniem młodzieży odpowiedzialności za konkretne zadania.

Korzyści

Otwartość na młodzież przynosi rzecz jasna wiele nieocenionych korzyści. Przede wszystkim instytucja wychodzi naprzeciw potrzebom młodych odbiorców, włączając ich w funkcjonowanie danej organizacji. Przystaje więc pełnić funkcje podawczą, za to tworzy bezpieczną przestrzeń na partycypację młodzieży i wymianę zasobów. Młodzi radni i radne reprezentują swoich rówieśników, konsultują programy i dzielą się własnymi pomysłami. Są wsparciem podczas znaczących wydarzeń w instytucji (takich jak Narodowe Święto Niepodległości dla Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku czy Międzynarodowy Dzień Teatru dla Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu). Przede wszystkim jednak obecność radnych sprawia, że coraz więcej młodych osób przekonuje się do instytucji, postrzegając ją jako wspólne dobro, miejsce spotkań i rozwoju, dla którego ważny jest głos przedstawicieli młodego pokolenia.

Zasięg i czas trwania kadencji

Instytucje kultury w różny sposób organizują pracę młodzieżowych rad. Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku od początku zdecydowało się na działania w ramach dwuletniej kadencji, zapraszając do siebie młodzież z okolic Sulejówka. Często były to osoby z okolicznych miejscowości i Warszawy. Zgodnie z regulaminem i tradycją ważne było jednak, aby w miarę możliwości wśród radnych były przynajmniej dwie osoby ze szkół i placówek oświatowych z samego Sulejówka.

Teatr im. Jana Kochanowskiego w Opolu powołuje kadencję na jeden rok, zbieżny z teatralnym sezonem artystycznym. Instytucja daje jednak możliwość kontynuacji uczestnictwa w radzie osobom szczególnie zaangażowanym w jej działania. Tu znów organizacja stawia na lokalność, choć w historii działania rady zdarzały się przypadki osób zgłaszających się z dalszych miejscowości.

Funkcjonują jednak rady o zasięgu ogólnopolskim, jak chociażby Młodzieżowa Rada Muzeum Historii Polski w Warszawie, oraz rady o trzyletniej kadencji, jak Młodzieżowa Rada Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku.

Zakres i profil działalności

Rodzaj aktywności młodzieżowych rad funkcjonujących przy różnych instytucjach może być podobny tylko w pewnym zakresie, ponieważ profil instytucji oraz jej specyfika stanowią czynniki decydujące. Niewątpliwie w każdym przypadku mówimy o ciele konsultacyjno-doradczym. Młodzież zabiera głos w sprawach dotyczących: ekspozycji, programów edukacyjnych kierowanych do rówieśników, wydarzeń angażujących społeczność lokalną itp. Radne i radni mogą poza tym zgłaszać własne pomysły na działania w obrębie organizacji lub sygnalizować potrzeby w kontekście warsztatów kompetencyjnych.

Oczywiście należy pamiętać o tym, że rozmiar projektów inicjowanych przez młodzież uzależniony jest od wysokości budżetu, jakim instytucja dysponuje w danym okresie. Jednak już włączanie radnych w prace koncepcyjne, zakładające także tworzenie harmonogramów i kosztorysów działań, ma charakter partycypacyjny. Dzięki takim aktywnościom młodzi ludzie mogą przekonać się, jak realnie wygląda praca instytucji i z jakimi czynnikami należy się liczyć w pracy projektowej.

Nietrudno się domyślić, że profil danej instytucji warunkuje charakter działania młodzieży. W muzeach historycznych większość inicjatyw dotyczy więc historii, a w teatrze działania artystycznego. Jednak niezależnie od specyfiki danej instytucji, w każdej można podjąć się realizacji np. spotkania z autorytetem w danej dziedzinie, konkursu, gry terenowej czy tworzenia treści do mediów społecznościowych. W każdym przypadku te działania będą odmienne, ale jednak zakładające podobny sposób aktywizacji młodzieży.

Zarówno w przypadku Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, jak i Teatralnej Rady Młodych funkcjonującej przy teatrze w Opolu szczególnie ważnym aspektem pracy dla koordynatorek i koordynatorów była samodzielność młodzieży. Istotą działania z tym narzędziem jest traktowanie grupy młodzieżowej jako pełnoprawnych współpracowników. Dlatego wskazane jest zapraszanie radnych na spotkania z pracownikami, dostęp do niektórych przestrzeni pracowniczych czy na przykład możliwość korzystania ze wspólnej kuchni. O konkretnych działaniach młodzieżowych rad funkcjonujących przy instytucjach kultury można szczegółowo przeczytać na stronach internetowych lub mediach społecznościowych danych organizacji.

Wśród aktywności Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku można wymienić chociażby:

1. Liczne warsztaty z ekspertkami i ekspertami (np. w zakresie: animacji kultury, kreatywności, nowych technologii, pracy projektowej, konserwacji zabytków, tworzenia wystaw, realizacji materiałów wideo oraz materiałów promocyjnych do mediów społecznościowych, tworzenia projektów modowych i kostiumów upcyklingowych itp.).

2. Realizacje projektów edukacyjnych i społeczno-kulturalnych, w tym m.in.:

- Daję słowo – projekt edukacyjny, wyróżniony w ogólnopolskim konkursie na Wydarzenie Muzealne Roku Sybilla 2016. Został zrealizowany podczas I kadencji Rady, koordynowanej przez Monikę Marciniak[8];

[8] Młodzieżowa Rada Muzeum – Mural „Daję słowo”, www.youtube.com/watch?v=QAAHN8Fqrfk [dostęp 20.12.2024].

- Pasjans z Marszałkiem – konkurs na projekty figur karcianych inspirowanych Józefem Piłsudskim, Aleksandrą Piłsudską oraz legionistami. Talie kart ze zwycięskimi rysunkami zostały wydane i zaprezentowane podczas finałowego wydarzenia, połączonego z instruktażem dawnych gier karcianych. Projekt zrealizowany podczas II kadencji Rady, koordynowanej przez Julię Janowską[9];
- Moda i kultura II RP – pierwsza w historii muzeum potańcówka międzypokoleniowa, połączona z koncertem Małej Orkiestry Dancingowej, występem kabaretowym oraz pokazem mody w wykonaniu radnych, prezentujących autorskie kostiumy upcyklingowe, nawiązujące do mody dwudziestolecia międzywojennego. Projekt zrealizowany podczas III kadencji Rady, koordynowanej przez Agatę Augustynowicz[10]
- Duch Muzeum – realizacja autorskiego filmu krótkometrażowego we współpracy z profesjonalną ekipą filmową.

[9] „Pasjans z Marszałkiem” – wernisaż,
www.youtube.com/watch?v=aMlt-h4nqeY [dostęp 20.12.2024].

[10] Moda i kultura w II RP – pokaz mody,
www.youtube.com/watch?v=Om2u0K7a6ww [dostęp 20.12.2024].

Podczas pracy młodzież nie tylko dowiadywała się, jak wygląda praca przy realizacji filmu, ale przede wszystkim poprzez film chciała pokazać szerszej publiczności, jakie niesamowite skarby można znaleźć w muzealnych magazynach, oraz zachęcić swoich rówieśników do angażowania się w działania instytucji kultury. Projekt zrealizowany podczas III kadencji Rady, koordynowanej przez Agatę Augustynowicz[11];

- Znaczki dla II Rzeczypospolitej – wystawa czasowa, pokazująca znaczki pocztowe i kwestarskie, wybrane przez młodzież spośród wielu znajdujących się w zbiorach Muzeum. Wystawa tematycznie odnosiła się do okresu II RP, kiedy młode państwo odradzało się po odzyskaniu niepodległości i wymagało współpracy i zjednoczenia obywateli. Projekt zrealizowany podczas IV kadencji, koordynowanej przez Zuzannę Zasacką[12].

11] „Duch Muzeum” – film Młodzieżowej Rady Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, www.youtube.com/watch?v=6nvxxEw6-EI [dostęp 20.12.2024].

[12] Znaczki dla II Rzeczypospolitej | Wystawa Młodzieżowej Rady Muzeum, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, muzeumpilsudski.pl/znaczki-dla-ii-rzeczypospolitej-wystawa-młodzieżowej-rady-muzeum/ [dostęp 20.12.2024].

Teatralna Rada Młodych funkcjonująca przy Teatrze im. Jana Kochanowskiego w Opolu ma natomiast na swoim koncie następujące działania:

- przygotowanie gry terenowej w przestrzeni teatru z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru, zakończonej sceniczną prezentacją młodzieży (czytanie performatywne tekstów krytycznoteatralnych);
- asystowanie podczas wydarzeń edukacyjnych w teatrze;
- Rozmowy pod neonem – koordynacja i prowadzenie regularnych spotkań wokół spektakli repertuarowych. Wszyscy chętni spotykają się przy jednym stole, ustawionym pod neonem „modelatornia”. Rozmowie towarzyszy aktorka/aktor z obejrzanego wcześniej spektaklu;
- tworzenie treści i materiałów wideo do mediów społecznościowych (głównie w ramach profilu Centrum Edukacji Kulturalnej na Instagramie[13]);
- praca nad realizacją teatralnego podcastu.

[13] Zob. www.instagram.com/teatropole_edu/.

Powyższe przykłady ilustrują specyfikę funkcjonowania młodzieżowych rad doradczych przy instytucjach kultury. Pokazują także, jak bardzo zróżnicowane mogą być inicjatywy podejmowane przez młodzież, angażującą się w działania instytucji. Przede wszystkim jednak mają stanowić wskazówkę dla osób i podmiotów rozważających taką formę zaproszenia młodego pokolenia do partycypacji w tworzeniu oferty danej organizacji. Jest to okazja dla młodzieży na rozwój zainteresowań i kompetencji, a także na otrzymanie wsparcia w budowaniu poczucia sprawczości. Jest to także olbrzymia szansa dla samej instytucji, która nie tworzy projektów i inicjatyw jedynie dla młodzieży, ale z jej aktywnym i pełnoprawnym udziałem, wychodząc tym samym naprzeciw potrzebom społeczeństwa.

Treść: Agata Augustynowicz

Korekta i redakcja: Warsztat Ogarniaczki Paula Olejniczak

Identyfikacja graficzna i skład: Mira Larysz

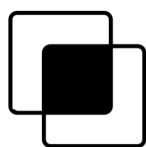
Autorstwo zdjęć: Marcin Jan Nalepa

Publikacja powstała w ramach projektu **„Włącznik - tworzenie przestrzeni dla młodych warszawiaków w miejskich instytucjach”**, współfinansowanego przez m.st. Warszawa.

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

Fundacja Pole Dialogu powstała w 2011 roku, aby wspierać udział obywateli i obywaterek w życiu publicznym. Obecnie jest jedną z najbardziej doświadczonych organizacji działających w tym obszarze. Wspieramy dialog obywatelski i włączamy ludzi do rozmów o ważnych sprawach publicznych. Więcej na poledialogu.org.pl

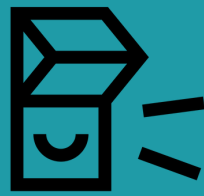

**fundacja
pole dialogu**

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe.

Warszawa 2024

Włącznik